

В. Островський
М. Сидір

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

В 5 КЛАСІ

Робочий зошит

для загальноосвітніх навчальних закладів

До підручника
Л. Масол, Л. Аристової

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з дисциплін художньо-естетичного циклу
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України

м. Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

УДК 78.075.2
ББК 81.31 я7
О-77

Рецензенти:

З.М. Стельмахук — кандидат педагогічних наук,
доцент, директор Інституту мистецтвознавства м. Тернополя
Є.М. Лазорко — вчитель музичного мистецтва ЗОШ №19 м. Тернополя

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з дисциплін художньо-естетичного циклу
Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист ІТЗО №14.1/12-Г-794 від 26.06.2015 р.)

Островський В.М.

О-77 Музичне мистецтво : робочий зошит для 5 кл. загальноосвітніх
навч. закл. : до підр. Л. Масол, Л. Аристової / В.М. Островський,
М.В. Сидір. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. — 88 с.

ISBN 978-966-10-3908-6

Мета посібника — допомогти учням засвоїти програмовий ма-
теріал, навчити сприймати, розуміти і любити музику, а також сти-
мулювати творчу діяльність учнів на уроках музичного мистецтва.

УДК 78.075.2
ББК 81.31 я7

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Юний друже!

Цей посібник допоможе тобі навчитися слухати та сприймати музику, розучувати й виконувати пісні. Краще зрозуміти зміст музичних творів ти зможеш при вивченні творчої спадщини українських та зарубіжних композиторів. Сприйняття музики у поєднанні з художніми образами дасть тобі змогу зазирнути у чарівний світ звуків, відчувати їхню вічну красу.

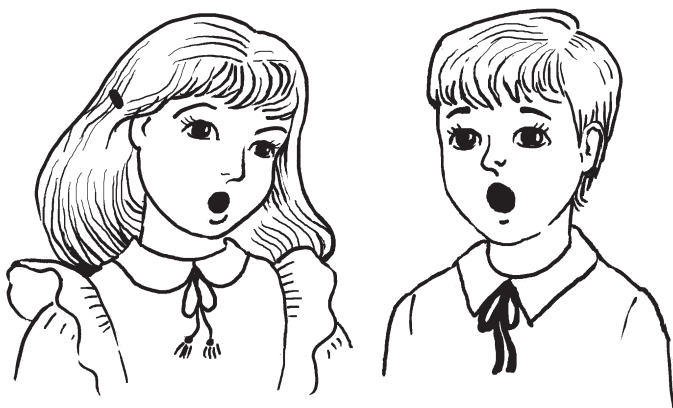
Наприкінці видання вміщено ноти пісень для розучування та запропоновано уроки для самостійного оволодіння грою на українській хроматичній сопілці.

ВИДИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

- Розділ I — Музика як вид мистецтва**
- Розділ II — Народна музика**
- Розділ III — Професійна музика**
- Розділ IV — Взаємодія музики з іншими видами мистецтв**

Основні вимоги до співу

1. Співати потрібно стоячи або сидячи.
Сійте прямо, голову тримайте вільно, не напружуйтесь.
Плечі відведіть назад, руки вільно опустіть.
Під час співу сидячи руки покладіть на коліна або парту.
2. Дихайте спокійно, плечі не піднімайте.
Кожне слово пісні вимовляйте чітко і виразно.
3. Співайте м'яким наспівним голосом.
Співаючи в хорі, не виділяйтесь.
Прислухайтесь до співу однокласників, не викрикуйте.
4. Ваш спів повинен бути виразним, красивим, на радість вам і слухачам.
5. Не можна співати голосним різким звуком. Недбале ставлення до свого голосу, крик, вереск, спів різким звуком можуть призвести до втрати голосу.
6. Не співайте на холодному чи сирому повітрі.

Державний гімн України

Слова П. Чубинського, музика М. Вербицького

Урочисто

Ще не вмер - ла У - кра - ї - ни і сла - ва, і во - ля,
ще нам, бра - ття мо - ло - ді - ї, у - сміх - не - ться до - ля.
Зги - нуть на - ші во - рі - жень - ки, як ро - са на сон - ці.
За - па - ну - ем і ми, бра - ття, у сво - їй сто - рон - ці.
Приспів: Ду - шу й ті - ло ми по - ло - жим за на - шу сво - бо - ду,
і по - ка - жем, що ми, бра - ття, ко - заць - ко - го ро - ду.

Розділ І. МУЗИКА ЯК ВИД МИСТЕЦТВА

Урок 1

Як виникла музика

Вчені припускають, що, можливо, музика зародилася від співу птахів, дзюрчання струмка чи від мелодійної мови людини. Та все ж перші мелодійні звуки людина створювала своїм голосом у супроводі примітивних ударних інструментів.

Слухання музики.

Данський композитор Пер Нергард. «Образ шуму».

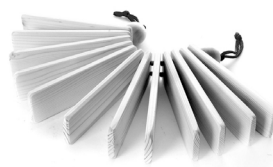
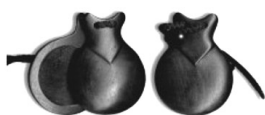
Який образ «намалювала» вам музика?

шум моря завивання вітру шелестіння листя

Які інструменти виконують цей твір?

струнні ударні духові

Чи можна, крім ритму, записати ще й висоту звучання цих інструментів?

так ні

Який з цих інструментів, на вашу думку, є найдавнішим?

скрипка дерев'яна або кістяна флейта

барабан сопілка волинка

Як ви гадаєте, чи можна записати нотами шум вітру або рух морських хвиль?

так ні

Як потрібно виконати цей фрагмент пісні?

На лу-гу, на лу-гу че-пур-не - сень- ка, там бе-різ - ка сто-їть ой то-не - сень- ка...

тільки співати співати з ритмічним супроводом

Розучування пісні.

Музика

Слова І. Ісакової, переклад О. Торгалова, музика Г. Струве

Хочу я побачить музику,
Хочу я почути музику,
Що таке отая музика,
Розкажіть, благаю я.

Спів пташиний — це є музика,
І краплинки — це є музика.
Є своя весела музика
У зеленого гілля.

Бачиш, лист в повітрі крутиться,
Тихо крутиться під музику.
Бачиш, хмарка в небі хмуриться —
Буде музика дощу.

Має вітер, має сонечко,
Мають хмарки, мають дощики,
Навіть зернятка малесенькі
Мають музику свою.
Хочу я побачить музику,
Хочу я почути музику...

Урок 2

Що виникло раніше — мелодія чи ритм?

Музика — мистецтво, у якому дійсність виражається засобами звукових художніх образів.

Що було первинним — мелодія чи ритм?

Слухання музики.

Французький композитор
Луї Клод Дакен. **«Зозуля».**

Луї Клод Дакен

(1694-1772)
Французький
композитор,
клавесиніст,
органіст.

Поміркуйте і скажіть, з чого починалась музика.

з ритму з мелодії із пташиного співу

На якому інструменті виконується твір?

на фортепіано на флейті

Найдавніший музичний інструмент, на якому можна було виконати примітивні мелодії:

арфа флейта барабан баян

Флейта — це:

струнний інструмент духовий інструмент

Які з цих інструментів належать до групи дерев'яних духових інструментів?

Труба

Кларнет

Скрипка

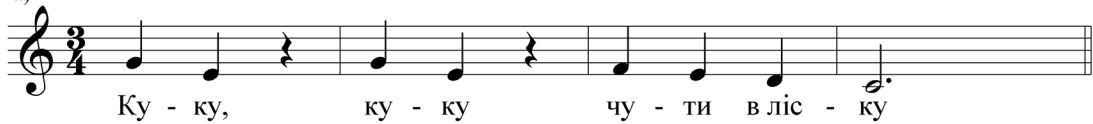

Флейта

Звучанням яких музичних інструментів можна імітувати спів зозулі?

барабаном ксилофоном флейтою голосом

а)

Як називається така послідовність звуків?

нотний ряд звукоряд сходинки

Виконання пісні. «Музика».

Що найкраще виражає зміст пісні?

мелодія танцювальні рухи ритм динаміка

Виберіть слова, якими можна було б охарактеризувати пісню.

сумна весела спокійна енергійна

Що є найбільшим виразником мелодії пісні?

поетичний текст темп ритм лад

Виразність музики, її характер залежать від темпу?

так ні

Проспівайте фрагмент пісні, стежачи за нотним записом.

Музика бере початок від простих ритмів та мелодій, примітивного музикування на найпростіших музичних інструментах — барабанах та сопілках (флейтах).

Урок 3

Мова музики

Найважливішим елементом мови музичного мистецтва є **мелодія** — душа музики.

Мелодія — одноголосне вираження образно-поетичного змісту музичної думки.

Слухання музики.

Російський композитор Петро Чайковський:

«Старовинна французька пісенька»,
«Неаполітанська пісенька» з «Дитячого альбому».

Яку мову музики застосував композитор для розкриття музичного образу в цих творах?

мелодію тембр темп ритм

динаміку літературний текст лад

В якому ладі прозвучали ці твори?

мажорному мінорному

Лад (злагода) — взаємозв'язок музичних звуків, їх узгодженість між собою.

На якому інструменті виконуються твори?

скрипці трубі фортепіано

Петро Чайковський (1840-1893). Російський композитор-класик, основоположник російського класичного балету. Написав балети «Лебедине озеро», «Спляча красуня», «Лускунчик», опери «Євгеній Онегін», «Пікова дама», симфонії, концерти для фортепіано, концерт для скрипки з оркестром, струнні квартети.

Проспівайте фрагменти відомих пісень. Що, крім мелодії і слів, їх вирізняє?

темп лад динаміка тональність тембр

а)

О - сінь, до-щик сі - єть - ся, клен весь по - жов - тів.

б)

Щед-рі - воч - ка щед-ру - ва - ла, до ві - кон - ця при - па - да - ла.

Розучування пісні.

Веселкова пісня

Слова М. Ясакової, музика О. Янушкевич

За веселковим, за небокраєм
Хтось на сопілці чарівно грає.
А чи то грає, чи то здається,
Чи пісня лине із мого серця?

Приспів:

Над моїм краєм, над моїм містом
Пісня лунає голосом чистим.
Пісня злітає у світ широкий.
Веселка грає на семи нотах.

В чарівній пісні слова чудові,
Всі кольорові, всі веселкові.
Краплини сонця у кожному слові.
Краплини щастя теж кольорові.

Приспів.

За веселковим, за небокраєм
Срібні дзвіночки хтось розсипає.
На тих дзвіночках веселка грає,
Пісня лунає над рідним краєм.

Приспів.

